

Till
Ljusdalsbygdens museum

REMISSVAR

Förslag om nationellt utmarkscentrum

Våra synpunkter

Utmarksnäringarna har haft en mycket stor betydelse, både för produktion av livsmedel och för skapande av speciella landskapstyper och naturvärden. CNV instämmer i betydelsen av att dessa värden kan bevaras – och förmedlas till kommande generationer.

Exakt hur detta ska ske, inklusive hur kostnaderna ska täckas och fördelas, har vi inga synpunkter på. Att ta tillvara, och sprida, lokal kunskap anser vi vara mycket värdefullt.

Naturvägledningen, och de metoder som CNV bidrar till att utveckla, kan förbättra berättelserna om utmarksnäringarnas betydelse och värden. CNV är ett nationellt centrum, och kan inte engagera sig i lokala/regionala frågor och problem. Undantaget är om det gäller direkta uppdrag eller projekt som ger ökad och generell kunskap om naturvägledningens arbetsmetoder.

Naturvägledning som utgår från utmarksnäringarna kan ge värdefulla bidrag till diskussioner om hållbar utveckling och bärkraftiga livsstilar. Det kan också ge viktiga och engagerande insikter om hur man levtt, och överlevtt, förr. CNV anser att naturvägledningens roll och möjligheter kunde ha nämnts på ett tydligare sätt i rapporten, till exempel i kapitlet om ”Behov som behöver fyllas”.

Naturvägledning

Begreppet naturvägledning är relativt nytt i Sverige. Sedan Naturvårdsverket och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) år 2007 beslutade inrätta Centrum för naturvägledning (CNV)¹ har det spridits snabbt och förekommer nu i allt fler sammanhang. I en bilaga beskriver vi vad naturvägledning och CNV är, och den växande betydelse som naturvägledning kan ha i många sammanhang.

Uppsala 2010-06-21

Sven-G Hultman
Ordförande i styrgruppen för Centrum för naturvägledning

¹/ www.cnv.nu

Naturvägledning och dess möjligheter

I det avtal som reglerar verksamheten vid Centrum för naturvägledning (CNV) definieras naturvägledning på följande sätt:

Med naturvägledning menas kommunikation, information och andra pedagogiska aktiviteter som underlättar för människor att uppleva och utveckla sin känsla för och kunskap om naturen. Naturvägledning syftar till att öka förståelsen för de grundläggande ekologiska och kulturella sambanden och för människans roll i naturen. Därigenom förbättras möjligheterna till positiva upplevelser i naturen och till ökad miljömedvetenhet hos den enskilde och i samhället.²

Den verksamhet som naturvägledning avser har dock gamla anor. 1909 instiftades Sveriges första naturskyddslag och samma år bildades Svenska Naturskyddsföreningen (SNF). Inför bildandet av SNF diskuterades om man i första hand skulle ägna sig åt ”praktiskt naturskyddsarbete” eller åt ”upplysningsverksamhet”. Resultatet blev en kompromiss; båda syftena togs in i stadgarna, och gör så än idag. Som första punkt sägs alltså att föreningen ska väcka och underhålla känslan för naturen och dess värden. Och just detta är en grundtanke med naturvägledningen, samtidigt med att ge ökad kunskap.

Naturvägledning kan ses som en form av folkbildning – en folkbildning som sker på plats, i naturen/landskapet. Den ökade insikten om att natur- och miljövårdsproblemen inte beror på naturen/miljön, utan på människan, gör att fördjupad och breddad folkbildning om människans beroende av och påverkan på miljön blir allt viktigare.

Ska talet om ”det uthålligt fungerande samhället” kunna förverkligas innebär detta, som jag ser det, den kanske största nationella och internationella folkbildningsuppgiften någonsin. Med vår långa erfarenhet av folkbildningsarbete borde vi kunna skapa viktiga förebilder. Det handlar om att sammanställa relevanta fakta och att göra kunskapen begriplig, meningsfull, berörande och möjlig att omsätta i praktisk handling.

Den här processen förutsätter dialog, ett samtal som förutom kunskaper även handlar om hur vi förhåller oss till andra människor och till växter och djur. Bevarandet av livets mångfald är i hög grad en etisk och existentiell fråga; en fråga om värderingar och livshållning och måste hanteras därefter.³

Naturvägledning sker i allt väsentligt ute i landskapet. CNV:s syfte är att naturvägledningen ska utvecklas och bli allt mer attraktiv för breda grupper. Därmed kommer fler att ägna sig mer åt friluftsliv, samtidigt som de får ökade kunskaper om människans beroende av naturen, och

²/ Nordiska ministerrådet. 1990. *Naturvägledning i Norden*. NORD 1990:52. Definitionen ligger också till grund för den verksamhet som CNV bedriver.

³/ Lundberg, Bo. 1997. *Om biologisk mångfald*. Bilaga till Miljöaktuellt nr 4/97.
Lundberg, Bo. *Om biologisk mångfald*. Bilaga till Miljöaktuellt nr 4/97.

påverkan på naturen. Inte minst inom det sistnämnda kan man med fördel ta upp frågor kring utmarksnäringarnas betydelse.

I Danmark bedrivs ”naturvejledning” i stor och växande skala sedan drygt 20 år. På senare år har man där sett att det kan bidra till många goda syften: bättre folkhälsa och ökat friluftsliv, kunskap om natur som krävs för en levande demokrati, intresse för naturvård, natur- och kulturarvet samt påverkan till en livsstil för hållbar utveckling.

CNV är en mötesplats för alla som arbetar med att förmedla kunskap om och väcka känsla för naturen och kulturlandskapet. Verksamheten når en bred målgrupp som är engagerade inom fältet. I vårt nätverk finns närmare 1000 medlemmar, exempelvis naturumpersonal, kommunekologer, forskare, museilärare, ekoturismarrangörer och naturskolelärare. CNV:s kansli och CNV:s nätverk kan bidra med perspektiv som kan främja förmedling av utmarksnäringarnas betydelse och värden.